

Posudek diplomové práce

Výuka matematiky pro ukrajinské žáky na české základní škole

Mgr. et Mgr. Olga Tkachova

Učitelství matematiky a fyziky pro základní školy

Téma práce je vhodně zvolené nejen pro svoji zjevnou aktuálnost, ale i vzhledem k tomu, že autorka pracuje jako učitelka ukrajinských dětí v české základní škole. To jí umožňuje uvést k tématu poznatky, které nelze získat studiem literatury, ale pouze vlastní praxí a hlubokým prožitkem a osobním poznáním příčin jevů. Autorka tak získala ke zpracování dané problematiky možnost teoretického i praktického pohledu a tuto možnost optimálně využila.

Téma práce je pojato komplexně, v úvodu autorka definuje jako cíl práce stručně popsat vzdělávací systém v ČR a na Ukrajině, uvést hlavní rozdíly obou systémů, upozornit na problémy, které se objevují při výuce ukrajinských žáků v 6. - 9. ročníku české školy, a navrhnout způsoby, jak těmto problémům předcházet.

Stanoveným cílům odpovídá struktura práce. Teoretická část začíná kapitolou zaměřenou na inkluzi v multikulturním kontextu z obecného pohledu. Autorka se zde odvolává na základní principy vzdělávací politiky v ČR uvedené v dokumentu Bílá kniha a následně uvádí teoretické přístupy k inkluzi žáků s jazykovými a kulturními odlišnostmi. Zdůrazňuje jazykovou bariéru jako jeden z hlavních faktorů, se kterými se žáci – cizinci potýkají při začleňování do školního prostředí, zabývá se nutností individuálního přístupu k žákům a spoluprací s rodinou.

Teoretická část pokračuje popisem vzdělávacího systému v ČR a na Ukrajině od základní legislativy přes popis struktury vzdělávacího systému a úkolů jeho jednotlivých stupňů až po kompetence žáků a očekávané výsledky učení v matematice. Tato část obsahuje informace, se kterými by se měli seznámit čeští učitelé, aby věděli, s čím přicházejí ukrajinské děti do našich škol a jak nastavit jejich další vzdělávání.

Teoretická část je logicky uspořádaná, autorka zbytečně nezabíhá do oblastí, které souvisejí s tématem jen nepřímo, vše řečené směřuje k naplnění cíle práce. Autorka prokazuje, že umí pracovat s odbornou literaturou a zaujímat k dané problematice vlastní postoje.

Praktická část má název Konkrétní činnosti a jejich implementace při výuce ukrajinských žáků na české škole. Autorka v ní postupně prochází učivo jednotlivých ročníků na české škole, ve které vyučuje, provádí analýzu toho, s jakými znalostmi a dovednostmi nastupují do daného ročníku ukrajinští žáci, uvádí jejich případné obtíže a hledá příčiny problémů a chyb. Její pedagogické schopnosti a tvořivost se pozitivně promítají do návrhů odstranění nedostatků a předcházení chybám. Ze srovnání by nemuselo vždy vyplývat přizpůsobení se českému prostředí, ale některé metody užívané ve výuce na Ukrajině by mohly být naopak přeneseny do české školy. (Např. práce se čtverečkovaným sešitem napomáhá předcházet chybám v provádění početních operací a vede žáky ke kultivovanějšímu grafickému projevu.)

Zvláštní pozornost je věnována rozdílům v matematické terminologii a výrazům, které mohou vést k nesprávné interpretaci zadaného úkolu, protože znějí podobně, ale mají v každém z jazyků jiný význam. Oceňuji slovníček, který autorka během působení na ZŠ vytvořila a který zařadila jako přílohu do předložené práce. Praktická část obsahuje náměty na skupinovou práci žáků, využití digitálních technologií, návrhy vlastních pomůcek. S některým učivem mají problémy i čeští žáci a uvedené náměty tak mají obecnější uplatnění.

U jednotlivých ročníků autorka uvádí výsledky závěrečného testu, ze kterých vyplývá, že navržené metody a citlivý přístup k ukrajinským žákům umožňují dosahovat v matematice výsledků

srovnatelných s běžnou třídou. Potvrzují to i výsledky účasti v soutěži Klokán zmíněné v závěrečné kapitole práce.

V práci se nevyskytují odborné ani metodické chyby. Dále uvádím některé komentáře k textu práce a otázky, k nimž by autorka měla zaujmout stanovisko při obhajobě:

- s. 7, s. 14 – Schválením Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ dne 19. 10. 2020 Bílá kniha definitivně pozbyla platnosti. Cílem nového dokumentu je modernizovat vzdělávací systém v oblasti regionálního školství, zájmového a neformálního vzdělávání a celoživotního učení, připravit ho na nové výzvy a zároveň řešit problémy, které v českém školství přetrvávají. Je v tomto dokumentu řešena otázka inkluze cizinců?
- s. 15 – Předškolní vzdělávání v ČR je v práci uvedeno jako volitelné. Jak je to s předškolní docházkou do MŠ?
- s. 59 - 60 – Před tabulku s výsledky testu měla autorka zařadit přehled úloh, o kterých v dalším textu mluví. Obrázek zadání testu nepovažuji za dostatečný, protože je nepřehledný a čtenář musí sám řešit, k čemu jednotlivé úlohy směřují. (Stejně je tomu v dalších částech práce u testů zadaných ve vyšších ročnících.)
- s. 73 – Které úhly autorka označuje jako vepsané úhly kružnice?
- s. 76 – V řešení úlohy se opakovaně uvádí bod V. O který bod se jedná?
- s. 81-82 – Autorka mluví o „českém způsobu řešení slovní úlohy o směsích“, ale jde pouze o způsob řešení v dané učebnici. Rámcový vzdělávací program nepředepisuje žádné metody řešení matematických úloh ani formu zápisu, učitel i žák mají v tomto ohledu možnost volby.
- s. 88 – Výsledky dětí by neměly být zveřejňovány se jmény.

V praktické části jsou zmiňována i témata matematiky, která v současné době patří podle RVP pro základní vzdělávání do rozšiřujícího učiva. Zaměřuje se výuka ukrajinských žáků jenom na „povinná témata“, nebo jsou zařazena i některá rozšiřující témata?

Práce je po stylistické stránce psána kultivovaným jazykem. Vzhledem k národnosti autorky neuvádím překlepy a některé jazykové nedostatky, naopak kladně hodnotím i tuto stránku práce. Pouze upozorňuji na jazykový nesoulad názvu třetí kapitoly v záhlaví jednotlivých stránek se správným uvedením v obsahu práce.

Závěr:

Předložená práce svým rozsahem (cca 90 stran textu a příloha) i obsahem splňuje požadavky kladené na diplomovou práci. Autorka umí pracovat s odbornou literaturou a uplatňovat tvořivě teoretické poznatky v praxi. Doporučuji práci uznat jako diplomovou a navrhuji klasifikaci **velmi dobře**.

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
oponent

V Plzni dne 14. května 2024